

A nonprofit szervezetek és a felnőttképzés

A nonprofit szervezetek fogalmán a magánszemélyek vagy azok szervezeti által létrehozott, közösségi célokat szolgáló szervezeteket, a felnőttképzésén pedig a felnőtt korosztály iskolarendszeren kívüli általános, szakmai és posztgraduális képzését értem.

Ha történetiségben nézzük a dolgokat, akkor nagyon komoly összefüggés tapasztalható ki a civil szervezetek és a felnőttképzés között. A múlt század kezdetétől folyamatosan jönnek létre Európa északi és nyugati felében polgári és egyházi talajon szerveződő civil szervezetek, amelyeknek természetes feladata volt a szervezetek célkitűzéseinek megfelelő képzési program.

Magyarországon a múlt század végétől a második világháborúig nagyon gazdag egyesületi élet folyt. Az önszerveződő közösségek terén nagyon fejlett volt a társadalom. Az önkéntes szerveződések az ország minden területén és szinte minden társadalmi csoportjában jelen voltak. Az identitás kifejezésére, a közös értékek és értékek képviselésére, a kölcsönös segítségnyújtásra, a társ kapcsolatok megteremtésére, a közös szórakozás, szabadidő hasznos eltöltése, hagyományápolás és önművelés céljából egyaránt jöttek létre egyesületek, társulatok, szervezetek.

Az egyesületekhez természetesen módon szerveződött a népfőiskolai mozgalom. A felnőttképzés és a

fejlődésben azonban már stagnálás van. Egyértelmű, hogy most már a belső fejlődésre, vagyis a minőségre kellene tenni a hangsúlyt. Sőt az is természetesebb, hogy az állampolgár, akár több civil szervezetnek is lehet a tagja, és mindegyikben aktívan vehet részt. A minőségi fejlődés egyik jele, ha a szubszidiaritás elve alapján élnek a civil megoldásokkal az élet legkülönbözőbb területein: a szabaddíós tevékenységtől kezdve az oktatáson, lakókörnyezeti kultúrán keresztül egészen a közéletig. Ez pedig felnőttkori szocializációval érhető el, aminek egy jól átgondolt struktúrában működő és az állam által pénzügyileg támogatott felnőttképzés tud megfelelő kereteket biztosítani.

A nonprofit szervezetek továbbfejlesztésének akadályai a mentalitásbeli gátak. Hiába van meg az egyre kedvezőbb jogi és politikai környezet, valamint a javuló támogatás: mindezek nem elégségesek, ha nem történelmi változás a mentalításban. Ez pedig felnőttképzés nélkül nem lehetséges.

Hazánk polgárai az előző, (1989 előtti) társadalmi rendszertől nem civil bátorságot és szervezethez való örököltek. Zsigereinkben még ott vannak az önkényuralom, a teljes ki-
szolgáltatottság okozta féltelmek. A civil szféra pedig csak akkor lesz bármiféle kooperációra alkalmas, ha erre megtanítják, illetőleg azt felnőtt fejjel megtanulja. Ezután várható csak el a közjó munkálása, a közfela-

datok vállalása, vagyis egy klasszikus értelemben vett demokratikus társadalom kibontakozása.

Egyfelől a jól kidolgozott felnőttképzési programok és kellő motivációk fel tudnák gyorsítani az egészséges fejlődést a társadalom egésze számára fontos értékrend kialakításában, az erkölcsben, a viselkedésben és kapcsolatokban; másfelől sajnos, a menedzselés alacsony színvonal és technikai, az információk és tapasztalatok akadozó áramlása, az együttműködések szervezeti keretinek kialakulatlansága nehezíti a civil önkormányzás egészséges kibontakozását.

Az általános felnőttképzés egyik fontos feladata lenne a *civil társadalom intelligenciájának, önszervező és önmenedzselő képességének javítása*. Olyan felnőttképzési programokat kellene szervezni, melyeknek eredményeképpen a helyi közösségek megismerik önmagukat, felismerik lehetőségeiket, erősségeiket és gyengeségeiket, a fejlődésüket elősegítő és akadályozó tényezőket. Megtalálják helyüket a kisebb és nagyobb térségekben, és képessé válnak minél több problémát saját ére-
jükből megoldani.

A szakképzésekre vannak vállalkozók, hiszen az profitorientált, amiből meg lehet élni. Az általános felnőttképzést pedig rá kell bízni azokra, akiknek ezen a téren tapasztalatuk van: az egyházakra, az önszerveződő társadalmi csoportokra, akik ezáltal

nem önmagukat, hanem környezetüket, egészében véve a magyar társadalmat akarják gazdagítani.

Sajnálatos, hogy az Oktatási Minisztérium, amelynek a feladata a felnőttképzési törvény előkészítése, rendkívül szűklátókörű. A felnőttképzést nem ösztársadalmi és európai dimenziókban látja. Leszűkíti azt a szakképzésre, a felnőttek iskolarendszeren kívüli képzésére és a posztgraduális képzésre. Ha ezt a parlament így fogadja el, akkor az általunk választott és a mi érdekeinket képviselő szenátorok hosszú időkre elháríthatatlan akadályt gördítettek a fejlődés útjába.

En bízom abban, hogy az egyre szélesebb körben kibontakozó társadalmi vitában kikristályosodó szempontok és megfogalmazások ráébredesztik a törvény előkészítőit és meg-hozzót, hogy van egy választói akarat, amelyre oda kell figyelni. Ez a választói akarat pedig egészséges, közösségi mentalitáson alapuló civil társadalomban tudja elképzelni a jövőt. Ehhez pedig néhány dolog feltétlenül fontos, elsősorban az általános képzésnek mint missziós munkának a vállalása, küldetésstudat, szakértelem és pénz. Ezek nélkül nem születhet meg hazánkban az a társadalom, amelyet Európában majd ismerősként fogadnak a régi demokráciák.

Dr. Horváth József
a Martineum Felnőttképző Akadémia igazgatója